

EKO SKLAD
SLOVENSKI OKOLJSKI
JAVNI SKLAD

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj, ustanova
Trubarjeva 50
1000 Ljubljana
Koordinatorica mreže Plan B za Slovenijo

Vlada Republike Slovenije
Gregorčičeva 20, 25
1000 Ljubljana

Ljubljana, 20.12.2023

Zadeva: **Nasprotovanje predlogu Resolucije o dolgoročni miroljubni rabi jedrske energije v Sloveniji**

Spoštovani,

vlada je na spletni strani E-demokracije za javno razpravo objavila predlog Resolucije o dolgoročni miroljubni rabi jedrske energije v Sloveniji. Nevladne organizacije mreže Plan B za Slovenijo nasprotujemo sprejemu te resolucije iz razlogov, navedenih v nadaljevanju, zato svoj komentar podajamo v tej obliki in ne na predpisanem obrazcu.

Nasprotujemo sprejemu resolucije, ker ta vsebuje **dejansko odločitev** najvišjega telesa v državi - zakonodajnega - o nadaljnji širši rabi jedrske energije (novih objektov - točka 24. in 26) in s tem opredeli izbiro scenarija dolgoročne podnebne strategije Slovenije. Sprejemu nasprotujemo tudi zato, ker **odločitev ni umeščena v tudi sicer nepregleden proces odločanja** o nadaljnji rabi jedrske energije in **niso predstavljeni vsi podatki in analize, potrebne za informirano, kakovostno in odgovorno odločanje** Državnega zbora. Predlagamo, da Vlada resolucije **ne posreduje naprej** v odločanje Državnemu zboru, ker je to v nasprotju s ključnimi energetske-podnebnimi dokumenti in Energetskim zakonom.

1. Proces odločanja o novih jedrskih objektih je nejasen in nepregleden

Postopek odločanja ne poteka pregledno - izdano je že energetske dovoljenje za JEK2, ki je v postopku spreminjanja, domnevno se pripravljajo tudi določene analize, prostorsko načrtovanje in zakon o prednostnem umeščanju novega jedrskega objekta, o katerih javnost ni informirana. Proces priprave odločanja vodi posebna delovna skupina, ki jo vodi sekretar v kabinetu vlade, ne pa za to pristojno Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo.¹ Glede na nujno energetske tranzicijo je sicer potrebno

---

¹ <https://www.gov.si/novice/2023-09-25-z-vladno-koordinacijo-projekta-jek2-se-odzivamo-tudi-na-podnebno-krizo/>
Podnebni program mreže Plan B za Slovenijo sofinancirata Eko sklad in Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo s sredstvi Sklada za podnebne spremembe. Za mnenja, predstavljena v tem dokumentu, so izključno odgovorni avtorji dokumenta in ne odražajo nujno stališč Ministrstva za okolje, podnebje in energijo ali Eko sklada j.s.

angažiranje vlade zaradi horizontalnega usklajevanja na področju energetike, vendar bi enako kot za jedrsko energijo morali imeti tudi državnega sekretarja za obnovljive vire energije.

Predlagana resolucija tudi ni skladna z obstoječimi strateškimi usmeritvami in odločitvami in sicer:

- Vlada se je v **koalicijski pogodbi** zavezala k temu, da bo specificirala dokumentacijo, ki jo je potrebno pripraviti za informirano odločanje na referendumu, poskrbela za transparentnost in neodvisnost pri vodenju investicijskih odločitev in spoštovala odločitev ljudi na referendum (str. 53).² **Nič od tega ni bilo izvedeno oziroma javnosti predstavljeno, povsem nejasno je tudi, kje v procesu odločanja se nahaja referendumska odločitev.**
- Državni zbor je že sprejel **Resolucijo o dolgoročni podnebni strategiji Slovenije** do 2050, ki glede nadaljnje rabe jedrske energije določa, da »na področju jedrske energije Slovenija načrtuje dolgoročno rabo jedrske energije in v ta namen izvede upravne postopke in pripravo dokumentacije za investicijsko odločanje« (poglavje 6.1.4). **Vlada s predlogom resolucije že izbere enega od scenarijev dolgoročne podnebne strategije, brez upoštevanja in vrednotenja drugih scenarijev z vključeno širšo družbeno razpravo.**
- Resolucija je v **nasprotju s temeljnimi načeli veljavnega Energetskega zakona**, predvsem načelom prioritete (7. člen), načelom stroškovne učinkovitosti (8. člen), načelom preglednosti (11. člen), načelom javnosti (12. člen), načelom celovitosti (14. člen) in načelom okoljske trajnosti (19. člen).
- Resolucija je tudi v **nasprotju z veljavnim Odlokom o strategiji upravljanja kapitalskih naložb**, ki izrecno navaja, da se pred dokončno odločitvijo o investiciji v blok 2 NEK predhodno opravi vse potrebne ekonomske in ostale strokovne analize ter izvede posvetovalni referendum. (peti odstavek točke 6.1.2). Nič od tega ni predstavljeno ob predlogu resolucije.
- Vlada je 7.12.2023 potrdila tudi **predlog novega Energetskega zakona**, ki določa, da sta ključna nacionalna dokumenta, ki določata energetske cilje Dolgoročna podnebna strategija Slovenije in Nacionalni energetski in podnebni načrt (NEPN). **Predlagana resolucija ne spoštuje vsebine teh dveh ključnih energetske-podnebnih dokumentov.**
- Veljavni NEPN med glavnimi cilji določa "celovito preučitev možnosti dolgoročne rabe jedrske energije (ekonomske in druge strokovne analize, na podlagi katerih bo mogoče najpozneje do leta 2027 sprejeti odločitev glede izgradnje nove jedrske elektrarne) (poglavje 2.3.). **Predlog resolucije ne vsebuje nobenih podlag, ki jih predvideva NEPN za odločanje do leta 2027.**
- Objavljeni **osnutek prenove NEPN** med cilji podobno navaja »čim prej in ne pozneje kot leta 2027 sprejeti **kakovostno in transparentno odločitev o gradnji jedrske elektrarne**«. Podrobneje to obrazloži v poglavju 2.3.1.: *»Na strateški ravni Republika Slovenija podpira nadaljnje izkoriščanje jedrske energije za proizvodnjo električne energije, tudi z izgradnjo nove jedrske elektrarne oziroma malih modularnih jedrskih reaktorjev (SMR). Realno bo letnica izgradnje nove jedrske elektrarne oziroma SMR predmet podjetniške optimizacije investitorja (za novo jedrsko elektrarno podjetje GEN energija), izvedba pa bo odvisna tudi od družbene sprejemljivosti projekta. Investitor mora čim prej zagotoviti pogoje za kakovostno podjetniško odločitev, ki bo omogočala optimiranje izvedbe investicije (npr. dodatne raziskave trga z električno energijo na področju EU*

---

² <https://www.levica.si/wp-content/uploads/2022/05/GS-SD-Levica-Program-za-delo-koalicije-2022-26.pdf>

in v regiji, aktualni razvoj jedrskih tehnologij itn.) ter zagotoviti transparentnost postopkov in naročil.« Resolucija tako ni skladna niti z namerami prenove NEPN.

Za informirano, odgovorno in kakovostno odločitev o vsebini, kot jo predlaga resolucija, ki dejansko pomeni izbiro jedrskega scenarija prehoda v podnebno nevtralno družbo, bi morali biti predhodno izpolnjeni **pogoji, ki pa niso izpolnjeni**:

- vlada bi morala javnosti predstaviti pregleden **načrt glede procesa oziroma korakov** odločanja o izbiri scenarija energetskega prehoda v skladu z veljavnim NEPN, (po zgledu informiranja na spletni strani NEPN), v katerega **je umeščen tudi referendum**;
- vlada bi morala pripraviti **celovite, strokovno nepristranske scenarije** za popolno in pravočasno razogljičenje energetske industrije v Sloveniji na osnovi mednarodno priznanih referenc, vključno s 100 % OVE scenarijem; pri tem je ključno, da so upoštevani vsaj štiri glavni kriteriji za razogljičenje energetske industrije: **cena, čas, emisije TGP in trajnost**.
- vlada bi morala javnosti predstaviti **načrt predvidenih študij in analiz**, stanje njihove priprave in objava izdelanih študij;
- izvedena bi morala biti **celovita presoja glede strateške** odločitve o izbiri scenarija - izvedena bi morala biti za dolgoročno podnebno strategijo, pa ni bila (zato smo ministrstvu za okolje, podnebje in energijo že predlagali tudi prenovo te strategije in izvedbo celovite presoje vplivov na okolje);
- na podlagi navedenega bi bilo nujno voditi demokratično javno razpravo, ki je možna zgolj na podlagi analiz, števil, dejstev in referenc za različne energetske scenarije.

Ker navedeni pogoji niso izpolnjeni in se postopki odločanja in umeščanja jedrskih objektov vodijo mimo demokratične razprave, brez da bi se vzporedno cenovno, časovno okoljsko/trajnostno in ogljično ovrednotilo tudi scenarij 100 % OVE, o vsebinah, ki jih določa resolucija ni možno odločati, **zato zahtevamo, da vlada ne nadaljuje postopka z resolucijo.**

2. Jedrski scenarij je tudi stroškovno, časovno in okoljsko nesprejemljiv in odvisen način energetske oskrbe

Predlagana resolucija je problematična iz **stroškovnega vidika**, saj so projekti gradnje novih jedrskih elektrarn v primerjavi z veliki sončnimi in vetrnimi elektrarnami nekonkurenčni in nekajkrat dražji na enoto moči glede na vloženi evro:

- Jedrska energija se od 60. let prejšnjega stoletja ni zelo spremenila. Medtem ko razvoj obnovljivih virov postaja čedalje cenejši, projekti pa so se zelo pospešili, razmahu smo v zadnjem obdobju priča tudi v Sloveniji.
- Projekti gradnje novih jedrskih elektrarn so v primerjavi z velikimi sončnimi in vetrnimi elektrarnami **nekonkurenčni in nekajkrat dražji na enoto moči** glede na vloženi evro za zeleni prehod, razogljičenje energije in zmanjševanje emisij CO₂. Izravnana cena elektrike (LCOE) iz novih

jedrskih elektrarn, ki bi jih začeli graditi danes, bi bila povprečno **3 do 4 krat** višja kot iz novih velikih sončnih in vetrnih elektrarn. Študija iz leta 2023 svetovne svetovalne finančne hiše Lazard ugotavlja, da so **napovedani povprečni skupni stroški kapitala** za gradnjo novih jedrskih elektrarn tretje generacije v povprečju okoli 10000 dolarjev na kilovat.

- Če vzamemo te podatke bi bili **skupni povprečni stroški kapitala za projekt JEK2** za 1100 MW reaktor, ki ga navaja energetska dovoljenje bivše vlade za JEK2 iz julija 2021, okrog 11,5 milijard evrov, celotni stroški projekta pa še višji. Gre za veliko višji strošek od trenutnih neuradnih ocen. **Tveganje velike prekoračitve stroškov** je zelo visoko, saj je pri gradnji nuklearke delež stroškov financiranja zelo visok, ti stroški pa se z vsakim letom zamude močno povečajo.
- **Oportunitetni stroški** jedrske elektrarne so ogromni, saj bi ta denar lahko vložili v druge tehnologije za razogljičenje, ki imajo v Sloveniji veliko večjo dodano vrednost (URE, OVE, decentralizirano shranjevanje energije). **Večina dodane vrednosti gradnje in obratovanja jedrske elektrarne nastane v tujini**, vključno z uvoženo tehnologijo, uvoženim gorivom in nenazadnje tujim financiranjem.

Podnebna znanost je zelo jasna, da je potrebno glavnino podnebnega in energetskega ukrepanja izvesti že v tem desetletju. V tem kontekstu je izjemnega pomena tudi **časovna dimenzija** izgradnje novega bloka nuklearke. Za pravočasno soočanje s podnebno krizo in radikalno zmanjšanje emisij že v tem desetletju imamo boljše rešitev - obnovljivi viri energije (predvsem sonce in veter):

- Po strokovnih analizah je v Evropi in ZDA **v zadnjih dvajsetih letih časovno obdobje od planiranja do začetka delovanja novega jedrskega reaktorja 17 do 22 let**. Krajše obdobje (približno 10 let) je zgolj na Kitajskem. Zato je staviti na jedrsko energijo v kontekstu nuje po pospešenem in pravočasnem razogljičenju skladno s Pariškim sporazumom (za EU podnebna nevtralnost do leta 2040) in za doseg cilja 1.5 stopinje C stopinje (ki se nam glede na podatke vse bolj izmika) zgrešeno.
- Če nam ne uspe transparentno, kakovostno, predvsem pa časovno učinkovito umestiti enega vetrnega parka, kako si potem tako lahkoverno predstavljamo izgradnjo JEK2 brez večjih zapletov v trenutno predvidenem času.
- **Skladno s trenutnimi znanstvenimi dognanji, scenarijem razogljičenja EU usklajenim s Pariškim sporazumom, in glede na razpoložljive izračune EK mora Slovenija bistveno zvišati v zadnji različici NEPN predviden cilj za OVE**. V svojem komentarju na osnutek posodobljenega NEPN-a je Komisija opozorila, da si mora Slovenija v skladu z zavezujočim evropskim ciljem postaviti nacionalni cilj za vsaj 46 % OVE do leta 2030. Tudi zato bi morali že tako omejena sredstva, ki jih imamo na voljo za energetske prehod, usmerjati v obnovljive vire energije in ne v jedrsko energijo.
- Glede na to, da naj bi se Termoelektrarna Šoštanj zaprla najkasneje leta 2033, investicije v jedrsko energijo temu primanjkljaju v energetske sliki ne odgovarjajo. Zato, da bomo lahko nadomestili 600 MW, ki jih trenutno proizvede TEŠ, moramo vse napore usmeriti v energetske prihranke in čim večjo izrabo obnovljivih virov energije.

Velik problem predstavlja tudi **hranjenje visoko radioaktivnih odpadkov**:

- Do sedaj še nikjer v svetu **ni zgrajene dokončne rešitve za visoko radioaktivne odpadke**. Nerešeno vprašanje jedrskih odpadkov zapuščamo svojim potomcem, kar je popolnoma nesprejemljivo in netrajnostno. Neizogibna posledica gradnje jedrskih reaktorjev je tudi **njihovo zapiranje, ki je dolgotrajno in drago, predvsem pa v svetu še nimamo izkušnje popolne razgradnje jedrske elektrarne** in je to še eno okoljsko breme, ki ga prelagamo na prihodnje generacije. Dolgoročno odlaganje visoko radioaktivnih odpadkov je razen tega tudi v nasprotju z ustavno pravico do zdravega življenjskega okolja (72. člen), in z drugimi relevantnimi ustavnimi človekovimi pravicami in načeli (predvsem načelo sorazmernosti in pravičnosti).
- **Problem odpadkov je tudi to, da njihovo odstranjevanje ni primerno vključeno v ceno jedrske energije**. V skladu za razgradnjo je do sedaj zbranih komaj dobrih 200 milijonov EUR, ki bodo namenjeni za investicijo v odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov v Vrbini, za ostale aspekte razgradnje pa ne bo na voljo sredstev. Geološko odlagališče visoko radioaktivnih odpadkov po trenutni gradnji odlagališča na Finskem presega ceno 5 milijard EUR, česar trenutno zbrana sredstva in prihodnji načrti za zbiranje sredstev ne morejo pokriti, prav tako pa ta strošek ni vključen v ceno investicije.

Jedrsko energija predstavlja zgolj **navidezno rešitev za samooskrbo Slovenije**:

- Uran se – statistično gledano – prišteva k domačim virom energije. Zato naj bi v teoriji gradnja novih jedrskih objektov prispevala k povečanju energetske neodvisnosti Slovenije. **V resnici pa nove jedrske elektrarne vodijo v povečanje energetske odvisnosti, saj uran uvažamo**. S tem gremo k zmanjšanju energetske samooskrbe, ki je eno od vodil energetske politike, ter povečujemo energetske uvozne odvisnosti države. Razen tega je pridobivanje jedrske elektrike odvisno od vira, nad katerim nimamo nadzora, kar poveča ne samo uvozne odvisnosti, temveč tudi tveganja.

Odziv je nastal v okviru delovnih skupin za trajnostno energetiko in za podnebno politiko v okviru Mreže Plan B za Slovenijo. Pri pripravi odziva so sodelovali:

- Taj Zavodnik, Barbara Kvac, Lidija Živčič (vsi Focus)
- Senka Šifković, Ajda Cafun, Jonas Sonnenschein (vsi Umanotera)
- Aljoša Petek (PIC)
- Lena Penšek (Greenpeace Slovenija)